



§ 156

Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite hiekoituksen vähentämisestä asuinalueilla

HEL 2021-000743 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Johanna Nuorteva ja 17 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää mahdollisuutta vähentää hiekoitusta ja kokeilla uudenlaisia keinoja, kuten jään karhentamista ja höyläämistä liukkauden estoon.

Kunnossapitolaki edellyttää, että kadut ovat käytettävissä ja turvallisia liikkua kaikkina vuoden aikoina. Lähtökohtana Helsingissä onkin, että kadulla liikkuja voi luottaa siihen, että liikkuminen on turvallista iästä tai toimintarajoitteista huolimatta. Kaupungin vastuulla olevien katujen, torien, katuaukioiden ja puistoraittien liukkaudentorjunta suoritetaan talvihoidon laatuvaatimusten sekä kiireellisyysluokituksen mukaisessa järjestyksessä.

Jalkakäytävän osittainen liukkaudentorjunta

Kaupunki on vastuussa jalankulun turvallisuudesta, ja tämä tulee taata kaikilla niillä väylillä, jotka ovat osoitettu talvella kuljettaviksi. Kunnossapitolaki antaa kunnalle mahdollisuuden päätäntään, että tietyn kadun



tai sen osan talvihoito ja liukkaudentorjunta jätetään suorittamatta, edellyttäen, että liikenteelle ei menettelystä aiheudu haittaa.

Aloitteessa mainitut katukohteet, keskusta-alueen ulkopuoliset leveät jalkakäytävät ja kadut, joissa jalkakäytävät ovat molemmin puolin, ovat pääsääntöisesti liikenteellisesti erittäin merkittäviä katukohteita, kuten joukkoliikennekatuja, joilla liukkauden torjunnan osittainenkin poisjättäminen tuotaisi huomattavaa liikenteellistä haittaa. Lisäksi kadut sijaitsevat kokonaisvastuuhoitoalueilla, joissa kaupunki on ottanut kiinteistöille kuuluvat kadunhoitovelvollisuudet tehtäväkseen ja laskuttaa kiinteistöjä töiden suorittamisesta.

Jalkakäytävien osittaisella liukkaudentorjunnalla aiheutettaisiin ristiriitaa sekä kadun kunnossapitoon, että kadun varrella olevien asukkaiden tasapuoliseen kohteluun, mikäli kadun toisen puolen jalkakäytävä tai jalkakäytävän osan liukkaudentorjunta jätettäisiin suorittamatta. Ei olisi selvää, kumman puolen kiinteistöjen osalta tätä haittaa voitaisiin sallia.

Liukkauden torjunnan suorittamatta jättäminen tuottaisi vaikeuksia myös kadun muuhun talvikunnossapitoon sekä kunnossapidon vastuusiin. Jalankulkuväylää osittain hiekoitettaessa hiekoitusseppi leviäisi kuitenkin koko väylän alueelle, ja toisaalta myöskään ei voitaisi taata, että jalankulkija kulkee vain hiekoitetulla osalla katua tai väylää.

Todettakoon lisäksi, että liukastumisista johtuneet kaatumisonnettomuudet ovat valitettavasti yleisimpiä talviajan tapaturmia, jotka aiheuttavat suurimman osan vuosittaisista kunnossapidon vahingonkorvausvaateista ja -kustannuksista.

Liukkaudentorjuntakeinot

Katujen liukkaudentorjunnassa kustannustehokkaimmat ja nopeimmat menetelmät ovat hiekoitusseppelin ja suolan (natriumkloridin) käyttö. Aloitteessa esiin nostettu karhennus kadun liukkaudentorjuntakeinona tarkoittaa, että kadulla olevan jäätyneen lumen pintaa rikotaan ja hioetaan siten, että jään pinnalle syntyy uria. Jos kadulla ei ole riittävästi jäätynyttä lunta, karhennusta ei voida suorittaa, koska terä vaurioittaisi kadun päällystemateriaalia. Karhennustyö on verrattain hidasta suorittaa ja usein pelkkä karhennus ei ole riittävä keino liukkaudentorjuntaan, lisäksi tarvitaan kuitenkin hiekoitusseppiä tai suolaa.

Ilmanlaatu ja katupölyn torjunta

Syntyvää katupölyä torjutaan Helsingissä ilmanlaadun parantamiseksi Helsingin ilmansuojelusuunnitelman toimintaohjelman mukaisilla toimenpiteillä kunnossapidon toimin. Tutkimustyö on vahvistanut, että



käytetyt torjuntatoimet ovat olleet onnistuneita ja ne ovat vähentäneet huomattavasti katupölypitoisuuksia.

Kunnossapidossa käytettävät tehokkaimmat menetelmät ovat täsmähiekoitus pestyllä hiekoitussepelillä, pölynsidonta varsinkin kaikkein pölyisimpinä päivinä ja aikainen keväinen katujen pesu parhailla menetelmillä. Hiekannosto aloitetaan heti kun säät sen sallii, yöpakkasia ei enää esiinny, eikä siten liukkaudentorjuntatarvetta. Toimenpiteet priorisoidaan vilkkaimmille reiteille, sinne missä altistujia on eniten.

Kunnossapidon parhaimmat menetelmät

Kaupungin kunnossapidossa seurataan alan menetelmien kehittymistä, kuten liukkaudentorjuntamenetelmiä muualla Suomen kaupungeissa ja kunnissa, että kansainvälisestikin. Tästä hyvänä esimerkkinä pohjoismaisen mallin mukainen Helsingissä nykyisin käytössä oleva pyöräväylien talvihoidon harjasuolausmenetelmä.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteet, jotka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 03.05.2021 § 330

HEL 2021-000743 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566



Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 20.04.2021 § 196

HEL 2021-000743 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Katujen ja jalkakäytävien talvikunnossapidosta säädetään kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitolaissa eli kunnossapitolaisissa. Kunnossapitolaki edellyttää, että kadut ovat käytettävissä ja turvallisia liikkua kaikkina vuoden aikoina.

Vastuujako kaupungin ja kiinteistön kesken

Helsingissä katujen kunnossapito- ja hoitovastuut jakautuvat kunnossapitolain edellyttämällä tavalla ja osoittamalla vastuulla kaupungin ja kadun varrella olevien kiinteistöjen kesken.

Kaupunki on ottanut kiinteistöjen vastuulla olevat katujen talvikunnossapito- ja puhtaanapitotyöt kokonaisvastuuhoidon piiriin lukuun ottamatta keskustan aluetta. Kaupunki laskuttaa kiinteistön omistajia näistä kiinteistöille lain mukaan kuuluvista töistä.

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kaupungille kuuluvista kadunpito-velvoitteista. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala vastaa puolestaan Helsingin latuverkon kunnossapidosta ja saavutettavuudesta sekä Helsingin ainoasta virallisesta pulkkamäestä, joka sijaitsee Paloheinässä.

Katujen liukkaudentorjunta

Kaduilla ja pyörä- sekä jalankulkuväylillä on lain mukaan saavutettava riittävä pito turvalliseen liikkumiseen. Lähtökohtana Helsingissä onkin, että kadulla liikkuja voi luottaa siihen, että liikkuminen on turvallista iästä tai toimintarajoitteista huolimatta. Kaupungin vastuulla olevien katujen, torien, katuaukioiden ja puistoraittien liukkaudentorjunta suoritetaan Helsingin kaupungin talvihoidon laatuvaatimusten sekä kiireelli-



syysluokituksen mukaisessa järjestyksessä. Esimerkiksi tonttikaduilla yön jälkeinen liukkaus torjutaan viimeistään klo 12 mennessä

Jalkakäytävän osittainen liukkaudentorjunta

Kunnossapitolaki antaa kunnalle mahdollisuuden päätääntään, että tietyn kadun tai sen osan talvihoito ja liukkaudentorjunta jätetään suorittamatta, edellyttäen, että liikenteelle ei menettelystä aiheudu haittaa.

Aloitteessa ilmoitetut katukohteet, keskusta-alueen ulkopuoliset leveät jalkakäytävät ja kadut, joissa jalkakäytävät ovat molemmin puolin, ovat pääsääntöisesti liikenteellisesti erittäin merkittäviä katukohteita, kuten joukkoliikennekatuja, jalankulun- ja pyöräilyn pääväyliä alueen palveluihin tai muita suosittuja työmatka- ja vapaa-ajan reittejä. Liukkaudentorjunnan osittainenkin poisjättäminen tuotaisi huomattavaa liikenteellistä haittaa. Lisäksi kadut sijaitsevat kokonaisvastuuhoitoalueilla, joissa kaupunki on ottanut kiinteistöille kuuluvat kadunhoitovelvollisuudet tehtäväkseen ja laskuttaa kiinteistöjä töiden suorittamisesta.

Jalkakäytävien liukkaudentorjunnan toimenpiteillä on myös suuri merkitys kadulla olevien kiinteistöjen asukkaille. Jos kadun toisen puolen jalkakäytävä tai jalkakäytävän osan liukkaudentorjunta jätettäisiin suorittamatta, aiheutettaisiin sen puolen kiinteistöjen asukkaille jatkuvaa haittaa jalankulun turvallisuuden heikentymisenä. Ei olisi selvää, kumman puolen kiinteistöjen osalta tätä haittaa voitaisiin sallia. Toiminnalla aiheutettaisiin ristiriitaa sekä kadun kunnossapitoon, että kadun varrella olevien asukkaiden tasapuoliseen kohteluun.

Liukkaudentorjunnan suorittamatta jättäminen tuottaisi vaikeuksia myös kadun muuhun talvikunnossapitoon sekä kunnossapidon vastuusiin. Jalankulkuväylää osittain hiekoitettaessa hiekoitussepele leviäisi kuitenkin koko väylän alueelle, ja toisaalta myöskään ei voitaisi taata, että jalankulkija kulkee vain hiekoitetulla osalla katua tai väylää. Kaupunki on vastuussa jalankulun turvallisuudesta, ja tämä tulee taata kaikilla niillä väylillä, jotka ovat osoitettu talvella kuljettaviksi.

Todettakoon lisäksi, että liukastumisista johtuneet kaatumisonnettomuudet ovat valitettavasti yleisimpiä talviajan tapaturmia. Osa liukastumisista on onneksi lievempiä tapaturmia, nyrjähdyksiä tai venähdyksiä, tai kuntoon hoidettavissa olevia, jalan luiden tai ranteiden murtumisia, mutta liukastumisesta saattaa aiheutua myös pitkäaikaista tai lopuikäistäkin suurta haittaa. Kaatumis- ja liukastumistapaturmat aiheuttavatkin suurimman osan vuosittaisista kunnossapidon vahingonkorvausvaateista ja -kustannuksista.

Liukkaudentorjuntakeinot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566



Kadun pinnan riittävä pito saavutetaan liukkaudentorjuntatoimenpitein, jotka ovat aloitettava, kun liukkautta esiintyy. Sääolojen mahdollisuuksien mukaan liukkaudentorjuntatoimenpiteet suoritetaan jo ennakkoon.

Helsingissä jalankulun väylillä liukkaudentorjuntaan käytetään pestyä hiekoitussepeä. Keskusta-alueiden vilkkaasti liikennöidyillä jalkakulun väylillä käytetään tarpeen vaatiessa myös suolaa, esimerkiksi sään sahailla nollan molemmin puolin ja varsinkin alkusyksystä. Pyöräteillä käytetään pestyä hiekoitussepeä ja suolaa (natriumkloridi). Talvihoidon tehostetulla pyörätieiteillä käytetään pääosin liuosuolaa, (kaliumkloridi), ja harjausta.

Ajoradoilla Helsingissä käytetään liukkaudentorjuntakeinoina suolausta (natriumkloridi) ja täsmähiekoitusta asuntokatuja risteys- ja mäkialueilla sekä suojateilla. Kovimmilla pakkasilla käytetään hiekoitusta suolan tehon heikentyessä noin -7–10 °C tuntumassa.

Karhennus kadun liukkaudentorjuntakeinona tarkoittaa, että kadulla olevan jäätyneen lumen pintaa rikotaan ja hiotaan siten, että jään pinnalle syntyy uria. Karhennustyötä tehdään käyttämällä auran terää tai perälevyä. Jos kadulla ei ole riittävästi jäätyneitä lunta, karhennusta ei voida suorittaa, terä vaurioittaisi kadun päällystemateriaalia. Karhennustyö on verrattain hidasta suorittaa ja usein pelkkä karhennus ei ole riittävä keino liukkaudentorjuntaan, lisäksi tarvitaan kuitenkin hiekoitussepeä tai suolaa.

Katujen liukkaudentorjunnassa kustannustehokkaimmat ja nopeimmat menetelmät ovat hiekoitussepeä ja suolan (natriumkloridin) käyttö.

Ilmanlaatu ja katupölyn torjunta

Syntyvää katupölyä torjutaan Helsingissä ilmanlaadun parantamiseksi Helsingin ilmansuojelusuunnitelman toimintaohjelman mukaisilla toimenpiteillä kunnossapidon toimin. Tutkimustyö on vahvistanut, että käytetyt torjuntatoimet ovat olleet onnistuneita ja ne ovat vähentäneet huomattavasti katupölypitoisuuksia.

Tehokkaimmat menetelmät ovat täsmähiekoitus pestyllä hiekoitussepeillä, pölynsidonta varsinkin kaikkein pölyisimpinä päivinä ja aikainen keväinen katujen pesu parhailla menetelmillä. Toimenpiteet priorisoidaan vilkkaimmille reiteille, sinne missä altistujia on eniten.

Kunnossapidossa pyritään mahdollisimman vähäiseen liukkaudentorjuntamateriaalien käyttöön ja täsmähiekoitukseen. Hiekoitustoimenpide lisää katupölypäästöjä, varsinkin jos hiekoitusmateriaalin laatu on heikko. Helsingin kunnossapidossa käytetäänkin pestyä hiekoitussepeä,



josta hienoin ainesosa on poistettu. Tämä vähentää katupölyn syntymistä.

Kunnossapito seuraa aktiivisesti HSY:n ilmanlaadun mittausasemien, ilmanlaatu nyt, katupölyarvoja. Ilmalaadun heiketessä kunnossapito levittää kaduille laimeaa suolaliuosta (kalsiumkloridi), joka sitoo katupölyn kadun pintaan, jotta se ei pääse leviämään hengitysilmään.

Mahdollisimman aikainen keväinen hiekannosto ja katujen pesu vaikuttavat merkittävästi katupölypäästöjen vähenemiseen ja ilmanlaadun paranemiseen. Hiekannosto aloitetaan heti kun säät sen sallii, yöpakasia ei enää esiinny, eikä siten liukkaudentorjuntatarvetta. Hiekannoston ja katujen pesun yhteydessä poistuu hiekoitussepin lisäksi muukin talven aikana katujen pinnoille varastoitunut hieno pölyaines, kuten nastarenkaiden tienpinnasta irrottama materiaali, katupölyn suurin aiheuttaja sekä esimerkiksi kasvillisuudesta hienoksi jauhuneet ainekset.

Hiekannosto ja katujen pesu kestävät Helsingissä noin puolitoista kuukautta. Kunnossapidon hankinnoissa on huomioitu hiekannoston merkitys ja hiekannostoa on pyritty entisestään aikaistamaan ja siihen käytettyä kokonaisuutta lyhentämään kunnossapidon pilottimallien avulla.

Helsingin kaupunki on ollut mukana useissa katupölyn tutkimushankkeissa jo vuodesta 2006 lähtien. Nykyisen tutkimushankkeen KATOA, Katupölyn lähteet, päästövähennyskeinot ja ilmanlaatuvaikutukset tavoitteena on mm. selvittää katupölypäästöihin ja -pitoisuuksiin vaikuttavia tekijöitä sekä eri lähteiden osuuksia erilaisissa katukohteissa ja -ympäristöissä.

Kunnossapidon parhaimmat menetelmät

Kaupungin kunnossapidossa seurataan alan menetelmien kehittymistä, kuten liukkaudentorjuntamenetelmiä muualla Suomen kaupungeissa ja kunnissa, että kansainvälisestikin. Tästä hyvänä esimerkkinä pohjoismaisen mallin mukainen Helsingissä nykyisin käytössä oleva pyöräväylien talvihoidon harjasuolausmenetelmä.

13.04.2021 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Juha Paahtio, projektinjohtaja: 310 39650
juha.paahtio(a)hel.fi
Tarja Myller, tiimipäällikkö, puhelin: 310 38538
tarja.myller(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566